

иначе безупречната логика на постановките се появява известна несъобразност. Защото ако преднамерено отбягваш да приемеш видимостта, страхът от ослепяване и страданието от слепотата губят поне част от основанието си. И тъй като в обговарянето на проблема вече е въвеждан паралелът с Едип (например при Звезданов⁶, необходимо е да се припомни, че Едип сам и съзнателно избобда очите си, саморазправяйки се по този начин едновременно и за капитулацията си пред илюзията, и за изключителното, одързостяващо познание, което е постигнал - въпреки илюзията и въпреки, но и тъкмо благодарение на очите.

Зад привидно последователното трагическо изживяване на невиджането в поезията на Яворов могат да се открият известни показателни несъответствия. Единодушното мнение за преобладаващо присъствие на слухови и тактилни усещания в нея, например, което се тълкува пак така единодушно като "израз на психическия свят на слепеца", би могло да се разколебае с привеждането на примери за заявена и изживяна в смут глухота (в "Без път" редом с "не зная дали ослепях" стои "не зная сам си не съм ли оглушал", а по-късно отново в подчертан паралелизъм се появяват "Ослепен, / аз няма да я видя - оглушен, / аз няма да я чуя"). Освен това, болезнената невъзможност да се види в поезията много често се отнася към присъствието на преграда, която не се мисли в задължителна връзка с аномалия в зрението. По-внимателно вглеждане изисква, също така, и само наглед безпроблемната взаимоотношеност между страданието и слепотата в поезията на Яворов. Твърдението, че инвариантното им отношение се изразява с формулата "нещастие-то, ударът заслепява"⁷, пренебрегва характерни и значещи нюанси в сложната им яворовска съотнесеност. И в емоционалните, както и в познавателните проекции на мотива за невиджането можем да открием решаващата роля на личния отказ да се вижда. Страданието не просто ослепява лирическият субект на Яворов, то по-скоро го подтиква да затвори очи, да прекъсне връзката си със света. Вездесъщата преграда, която субектът така драматично изживява, рядко е поставена там тъкмо от него. Формулата "аз всичко съкруших - аз всичко угасих" е с далеч по-голяма валидност от страдателното "изчезна свят и светлина". Болката на Яворовия лирически субект се акумулира по затворения кръг на взаимозаменящите се причина и следствие. В един подобен, по-широк смисъл отказът